

ਅਰੰਭ

श्री हरी नाटके समाप्त' माटे.

五

૧. તિલવન રીએટ- ૨૪૫૬ જુદ.

47 29

મુદ્દા ૦-૩-૧ ચાલુ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૨૮ વર્ગિક

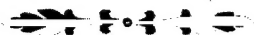
પુસ્તકનું નામ ૨૧૨૬૧૨૫૧

વિષય ૬-૧૨-૬

॥ ॐ तत्सत् ॥

सरदारणा.

नाटकना गायनो तथा संक्षिप्त सार.

भीमंत गायकवाड सरदार सयालराव महाराजभित.

‘श्री देशी नाटक समाज’ माटे.

रयनार,

स्वर्गस्थ साक्षर श्री अह्यालार्ध घोणसाळ जवेरी.

भाळ संस्कृत शीक्षक मीशन दामरकुल.—अमदावाड.

छपावी प्रसीद्ध करनार,

जवेरी चंद्रलाल दलसुप्तराम घोणसाळ

शान्तीभुवन थिअेटर—अमदावाड.

आवृत्ति ११ मी.

प्रत २०००

संवत १८७५

सने १८१८.

मुद्र्य ०-३-० आना.

ગાંધીજી વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
 ૮૦૨૮

૮૦૨૮

આ નાટકે સને ૧૯૬૭ ના ૨૫ મા એક્ટ કોપીરાઇટ ઈંગ્લીશ તથા
 એક્ટ સને ૧૯૧૧ મુજબ પ્રસિદ્ધ કર્તાએ રજીસ્ટર કરાવ્યું છે
 માટે કોઈએ છાપવું, છપાવવું, વેચવું, વેચાવવું તથા
 ભજવવું, ભજવાવવું નહીં.

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

શ્રી નવીન સરદારખા નાટકનો ઢુંક સાર.

અંક પહેલો.

મંગળાચરણ.

પ્ર. ૧ લો—રાણીપુરના રાજા ખેમરાજની કુંવરી સરદારખા પોતાના બે નાના ભાઈઓ સાથે જંગલનાં માતાજીના દર્શન કરવા આવે છે. ત્યાં પ્રધાન આવી કહે છે કે આપણા મેમાન ચંદ્રાવતીના કુંમાર વૈરીસિંહ તેમના પીતરાઈ સામંતસિંહ સાથે દર્શન કરવા આવનાર છે, માટે તમે દર્શન કરી જલ્દીથી જાઓ, ત્યારબાદ તેના ભાઈ મૂળરાજની સ્ત્રી રૂપાંદે ગરબો ગાઈ સાહેલીઓ સાથે જાય છે. ગુજરાતના સુબા રહેમતખાનનું શીકારે પોતાના સરદાર રસુલખાન સાથે આવવું. અચાનક સિંહનું નીકળવું, સરદારખાનું મૂર્છિત થવું, સુબાનું સરદારખાને બચાવવા માટે સિંહ તરફ વસવું, પીરતોલનો ખંડાર ખાલી જવાથી જમીનદોરત થવું, રસુલખાનનું ડુપાઈ જવું, સિંહનું સુબા ઉપર વસવું, વૈરીસિંહનું અચાનક પોતાના પીતરાઈ ભાઈ સામંતસિંહ સાથે આવવું, વાઘના પંજમાંથી સુબાને તથા સરદારખાને બચાવવું, રસુલખાનનું જાહેર થવું, સુબાને લઈ છાવણીમાં જવું, સરદારખા તથા વૈરીસિંહ વચ્ચે ચક્ષુ કટાક્ષ, સામંતસિંહની કુદૃષ્ટિ, પ્રથમ દર્શન.

૩. ૨ જો—બદ-દાનતના પીતરાઈ બાઈ સામંતસિંહનું સરદારના પ્રત્યે અંતઃકરણનું ખેંચાવું, વૈરીસિંહને ખોટા કલંકના બહાનેથી ચંદ્રાવતી એકદમ વીઘાય કરવો, બનાવટી કાગળથી ખેમરાજના પ્રધાનને વહેમમાં નાંખવો. પ્રધાનનું શંકાશીલ થવું, ખેમરાજને હકીકત જાહેર કરવા જવું, ત્યારબાદ ધર્મ ઢાંગી ગુરૂનું આવવું, રાજકુમાર મુળરાજ અને તેના હરામી દોસ્તોને ઉલટું શીક્ષણ આપવું, સર્વ મદીરામાં મસ્તાન.
૩. ૩ જો—તારા નાયકા રાજકુમાર મુળરાજની વાટ જોઈ રહી છે, ત્યાં મુળરાજનું પોતાના દોસ્તો સાથે આવવું, નાયકાનો નાય, ગુરૂનું છુપી રીતે આવવું દાંરનો દોર ત્યાં પ્રધાનનું મુળરાજની ખોળા માટે આવવું, ગુરૂનું સીદ્ધાઈથી છટકવું મુળરાજના દોસ્તોનું નાસી જવું તારાને ધીક્કારવું મુળરાજને લાંછ પ્રધાનનું મેરીટમાં જવું ગુરૂને આવવા સુચવવું.
૩. ૪ થો—ગુજરાતનો સુખો સિંહના પંજમાંથી સરદારને બચાવતી વખતે સરદારના બેગમ બનાવાની ધ્રુષ્ટ રાખતો રસુલખાં સાથે મસલત, મુળરાજને દાંરના નીસાથી જુગારમાં જીતવો સરદારના મેળાપની માગણી કરવી વિગેરે રસુલખાંની મુક્તિ અને બંનેનું મેદીલ તરફ વીઘાય થવું.
૩. ૫ મો—સુખાના તંબુએ મેદીલ, ખેમરાજ તથા સુખાની વાતચીત મુળરાજને ગમ્મત માટે રોકવા સુખાની માગણી અને ગુરૂનું સાથે રોકાવું—નાય.
૩. ૬ ઠો—રાજા ખેમરાજ મેદીલમાંથી પાછા વળતા પ્રધાન સાથે વાતચીત કાગળને વાંચવો, ખેમરાજનું ઉશ્કેરાવું, ગુરૂસામાં જવું,

ત્યારબાદ સુઆનું, તથા મુળરાજનું જુગાર રમવું, મુળરાજનું હારવું, ગુરૂનું લાંચીયા થવું સરદારખાના મેળાપની કબુલાત, મુળરાજ પાસે અપાવવી, સંધ્યાનું જવું.

પ્ર. ૭ મો—બગીચો વૈરીસિંહનું છુપી રીતે આવવું સરદારખાના વૈરિસિંહ સંબંધી વીચારો, વૈરીસિંહનું જાહેર થવું, પરસ્પર રનેહ સંકળનાથી જોડાવું વૈરીસિંહનું છુટા પડતાં માદગીરીમાં કઠો તથા વીંટી આપવી, એકાએક ખેમરાજનું સીપાઇઓ સાથે આવવું, વૈરીસિંહને કેદ, સરદારખાના કાલાવાલા.

પ્ર. ૮ મો—પ્રધાન પુત્ર ગોપાળ, ગુરૂનું શિક્ષણ પામેલો, પોતાની સ્ત્રી મણી સાથે વાતચીત, મણીને માર કનેડાની કહાણી.

પ્ર. ૯ મો—મુળરાજની સ્ત્રી રાણી રૂપાંદે પોતાના મહેલમાં મુળરાજ સંબંધી વીચારમાં, મુળરાજનું આવવું પરસ્પર વાત અર્થ રાત્રી ગએલી હોવાથી મુળરાજનું સુષ્ઠ જવું, દારૂ તથા ઉંઘની ખેભાનીમાં સરદારખા સંબંધી બકવું, રૂપાંદેનું છુપી રીતે સાંભળવું, મુળરાજને ધીક્કારવું સુઆને સરદારખાના મેળાપની જાહેરજી યુક્તિથી સુઆને સપડાવવાની તદ્દખીર.

પ્ર. ૧૦ મો—ગુરૂની શીખવણીથી રાજકુમાર મુળરાજનું ગુરૂના વેશે પ્રધાનના ઘરમાં આવવું પ્રધાનની પુત્રવધુ મણીનો ગુરૂ સમજી સત્કાર મુળરાજની બદદાનત યુક્તિથી મુળરાજનું રસાવું અચાનક પ્રધાનનું આવવું મુળરાજને લાઘવિયીત્ર વેષે કચેરીમ હાજર કરવો.

૩૧ મો—સુખો તથા રસુલખાં સરદારખાત્રા મેળાપ માટે ખીખીના વેષ આવવું' રૂપાંદેના વીશ્વાસુ નોકર ગુલામનો પ્રપંચ હતુમાન-જના હાથે સુખાનું સપડવું' રૂપાંદે તથા સરદારખાનું ખન્નેને હાજર કરવાનું ફરમાન.

૩૨ મો—કચેરી-પદદાનતના સુખાને તથા મુળનાજને કામા, ઉપ-કારપર અપકાર વહેર સેવાનો સુ નો તથા ગુપ્તનાજનો નિશ્ચય ત્યારનાઃ રાજા ખેમરાજનું ખુશી થમ સરદારખાને ખુશાલીમાં માંગણી કરવા સુચનાઃ વૈરીનિંદને છુટા કરો એ સરદારખાની માંગણી, રાજનું વિચારમાં પડવું, વૈરીસિંદને છુટા કરી હલપાર કરવો, વૈરી સંહનું અપકારપર ઉપકાર કરવાનું હોય.

નાય.....પ્રાપ.

અંક ૨ જો

- પ્ર. ૧ જો—સરદારખાને ત્યાં સામંતનું આવવું પરસ્પર વાતચીતમાં પોતાનો પ્રેમ જાહેર કરવો, સરદારખાનો તીરસ્કાર સામંતની સદ્ગતિ, સરદારખાને ધન્યવાદ આપી વીદાય થવું સતીનો પતી સંજોગી વીચાર.
- પ્ર. ૨ જો—સુખો તથા રસુવ્રખાનો મદારાજ ખેમગજો ભર કચેરીમાં અપમાત કરું તેનું જોર લેવાનો વીચાર મુળરાજનું આવવું, સુખા સાથે મળી જવું, મારી માગવી અને રાજ રાણીને ઉપરથી કેદ કરવાનો સંકેત.
- પ્ર. ૩ જો—રાજ્યમંડ, મુળરાજનું આવવું, દરવાનનું અટકાવવું, સીપાહનું નીમકદલદાલીથી મરવું, રાજ રાણીનો પુત્ર પ્રત્યે પ્રેમ, મુળરાજની ઈશારતથી રસુવ્રખાં તથા સુખાનું આવવું, રાજ રાણીનું કેદ થવું ઉપકારપર અપકાર પાછળથી હિંદના નાના રાજ્ય કુમારોને પકડવા મુળરાજનું હોલું.
- પ્ર. ૪ જો—સરદારખા તથા રૂપાંદે પાસે દાસીઓનું ગમરાટમાં આવવું કેસરીયા કરવાની માગણી, “ લડાઈ ” મુળરાજ રૂપાંદે તથા સરદારખાનો વિવાદ, મુળરાજપર રૂપાંદેનો તલવારનો ઘા મુળરાજનું નાસી જવું રૂપાંદેનો આપઘાત સરદારખાનો વિલાપ મુળરાજનું પ્રપંચથી સરદારખાને પકડાવવું, રાજ રાણી સાથે સંઘર્ષને કેદ કરી જાવણીમાં લઈ જવું.
- પ્ર. ૫ જો—સુખાના હાથે મુળરાજને કેદ પાપીને પાપની પ્રથમ સજા.

૩. ૬ મો—સુખાની ડાવણીમાં સરદારખા, સુખાની પ્રેમ ચાચના સરદારખાનું સુખાને દાર પાછ, તેનું મોં ચીતરી લશ્કરી પોષા-કથી છૂટવું, સુખાનું સાવચ થવું સરદારખાને સુતી જાણી પ્રેમા-લીંગન લેવા જવું સુખાનું ચીડાઈ સીપાઈઓ ઉપર ગુસ્સે થવું રસુલની યુક્તિ, વૃદ્ધ રાજા રાણી તથા મુળરાજને માથે સરદારખાને નસાડી છે એમ ઢોળી પાડવું, કેદીઓનું હાજર થવું, સુખાની ધમ્કી, રસુલની વફીલાત, મુળરાજની સરદારખાને સોંપી લાવવાની ચાર માસની મુદત માગવી.

૩. ૭ મો—વૈરીસિંહ સામંતસિંહ સાથે લશ્કર લઈ ખેમરાજની મદદે જતાં રસ્તામાં સરદારખાની જુદાઈથી પ્રેમની ઘેલછા.

૩. ૮ મો—જોગણુ વેશમાં સરદારખા તથા મુળરાજનો મેળાપ સરદારખાને સુખા પાસે આવવા મુળરાજની બલામણુ, સરદારખાનો તીરસ્કાર અને મુળરાજનું નાક કાપવું, ત્યારબાદ પ્રેમઘેલા વૈરીસિંહને લશ્કર લઈ પીતાની મદદે સીંદના વેષે લઈ જવું.

૩. ૯ મો—સુખો અને કેદીઓ, ગરદન મારવાની નૈયારી વૈરીસિંહ તથા સરદારખાનું આવવું, સુખાનું મરવું, મુળરાજનું મદદ માટે મુરાદ બાદશાહ પાસે દીક્ષી નાસી જવું.

ટીપ્પણી.....(ડ્રોપ)

અંક ૩ જો.

૮૨૮

- પ્ર. ૧ જો—મીત્રદ્રોહી સામંતનો ગુરુ મારફતે સરદારજાને ફસાવવાનો વિચાર અને વૈરીસિંહના બહેમમાં વધારો કરવો.
- પ્ર. ૨ જો—સરદારજાને ત્યાં ગુરુનું આવવું પ્રાશ્નવીતના બહાનેથી સરદારજાને ફસાવવી અને રહેમતખાંની છમી પાટીપર ચીતરાવવી ગુરુનું જવું, વૈરીસિંહનું આવવું, છમી જોઈ બહેમથી ઉશ્કેરાવું સરદારજાના કાશાવાલા, ગોળી વીનાની પીસ્તોલ, વૈરીસિંહનું સરદારને ઠાર કરવું, એકાએક મુળરાજનું દીલીથી મુરાદ બાદશાહ તરફથી સુબેદારીની સરદારી લઈ લશ્કર સાથે દુરી પડવું, વૈરીસિંહનું ચુપકીથી વીઘાય થવું, સામંતનું કેદ થવું સરદારજાનું સંચેત થવું, અને તેને વેશ્યાને ત્યાં વેચી દેવાનો મુળરાજનો હુકમ.
- પ્ર. ૩ જો—પ્રધાનના ઘરમાં ધર્મ ઢાંગી ગુરુ ધાપ મારવા આવે છે ગોપાળીયાને નહીં જોવાથી મણીનો સાદસો ઝોઢી છુપાઈ સુષ્ઠ જાય છે, ગોપાળીયાનું આવવું, રાંડ સુતી જાણી ગુરુના શીક્ષણ પ્રમાણે કપાળ વચ્ચે ડામ દેવો, ગુરુનું ચમકી ઉઠવું દાગીનાનો ડબ્બો ગુરુને આપવો અને હાથના કર્યા હૈયે વાગ્યા, દાગીના લઈ ગુરુનું જવું.
- પ્ર. ૪ જો—સુબેદારીના મદમાં અંધ થએલો મુળરાજ મણીને પકડી મંગાવી બેઠેનો બદલો, અને સામંતસિંહને સજા, વૈરીસિંહનું લશ્કર લઈ આવવું મુળરાજનું મણીને શરણુ થવું, મણીને

માનસર પોતાના ઘેર પોંદ્યાડવા કુકમ, મુજરાજને કેદ વૈરીસી-
હના શુદ્ધ સ્નેહી વીધે ઉદ્ધાર.

પ્ર. ૫ મો—વેશ્યાને ત્યાં સરદારજા, આશકોતું આવવું, સરદારજાતું
શીક્ષણ ખખાની શરજેરી વૈરીસીહતું આ સરદારતો નહીં હોય
એમ શંકાસીદ થવું, વેશ્યાને મોં-માગી કિંમત આપી સરદાર-
જાને છોડાવી લઈ જવું.

પ્ર. ૬ ઠો—વૈરીસીહ તથા સરદારજાના સ્નેહ-ભર્યા ઉદ્ધાર એક
ખીજની ઓળખાણ અને સામંતને સગ્ન કરવાનો નિશ્ચય.

પ્ર. ૭ મો—ગુરતું પકડાવું, સામંતસીહતું આવવું પોતાની પ્રત્ય-
જ્ઞાનો મન સાથે વિચાર વૈરીસીહતું છુપા રીતે સાંભળવું,
સામંતતું પોગળ વેરાવું, અને ખેડી સાથે કચેરીમાં હાજર થવું.

પ્ર. ૮ મો—ખેનરાજની કચેરી, શુદ્ધ, મુજરાજ, અને સામંતસીહને
સગ્ન સરદારજાને ધન્યવાદ, વૈરીસીહનો આભાર માની સરદાર
વૈરીસીહનો હસ્ત મેળાપ-સર્વનો આનંદ.

૭૩

શાન્ત.

શાન્ત.

શાન્ત.

સમાપ્ત.

મુખ્ય પાત્રોના નામ.

ખેમરાજ....	....	....	....રાણીપુરનો રાજા.
મુળરાજ	....	....	....તેનો પુત્ર.
વેરીસીહ....	...	...	....ચંદ્રાવતીનો રાજ્યકુમાર.
સામંતસીહ	...	....	....તેનો પીતરાઈ તથા દોસ્તદાર.
ગોપાળીયો	....	....	....ખેમરાજના પ્રધાનનો પુત્ર.
રહેમતખાં	....	....	....મુળરાતનો મુખો.
રમુલખાં....	....	....	....તેનો વિશ્વાસુ સરદાર.
શુર	....	....	....મુળરાજનો ઢાંગી વિદ્યાશુર.
સરદારખા	....	....	....ખેમરાજની પુત્રી.
રૂપાંદે	....	...	....સરદારખાની લાભી મુળ- રાજની સ્ત્રી.

મણી .... ગોપાળીયાની સ્ત્રી.

બાદશાહ, પ્રધાન, સિપાઈઓ, દાસીઓ, ચારાંખનાઓ
વિગેરે વિગેરે.

શ્રી પરમાત્મને નમઃ

શ્રી નવીન.

સરદારબા.

અંક ૧ લો.

મંગળાચરણ.

મુગ્ધધાર—કરધાર જે કૃપાળ બાળ સ્તવન મુળી પાસ મળી
 હાસ આશ પુરણ મળી શાન્તી નાથ મહાવીર
 વીત રાગ મહા ભાગ.....ધારજે
 બીજમ ભવ જ્ઞાન્ત પાન્ત શાન્ત કરણ કાન્ત મળી
 જીવ જાગ ડબકે ડુબતું મુનીવર લે ઉધારી
 (પડદામાં)

“ જોની વેલી ખીલેલી ચેલી બહુની ”

ન દીઓ—મધુરી કીરતી સતીની જગ છવાઈ છે છતી
 વીમળ વાસ કરતુરીની (ર) વચનથી નથી મધુ
 સ્વામી કાજ પ્રાણ આપી પાંખી અંત ધામ
 સત્ય વિજય દેવજ ઉડાડી કાઢી અમર નામ
 તણખલાની તુલ્ય ગણ્યા અમુલ્ય જે ઇનામ
 ધન્ય ધન્ય તે સતીને (ર) પદ ફું પ્રણમતી. મધુ

સરદારબા કુંવરો

(૧)

જેની બહેલી જુલેલી પેલી ખેડેની

જેની સરસ સુગંધો લેવા દેની.....જેની

દેની જેની પુલકાં આઘા, અને પેલા રંખી તમાસા

જેતો રૂપરાજ તમાસા ભાઈ બહે જેની જેની

હજી મળી ડાળોઓ કેવાં વળી વળી નીચી નમેલા

બાણું પ્રીતી રસે મુકેલી અરસ પરસ માની દયોની-જેની

સરદારબા-સાહેલીઓ

(૨)

ગાંજે ગગન ઘરરર ગગન ઘરરર ઝમકે વીજળીઓ ઝરરર
 વરસે વરસાદ ઝરમર વરસાદ ઝરમર વિયોગીના ચીત ચરરર
 બીનીબાળા હાય અરરર સ્વામી સોર પેસે સરર-ગાંજે.

હરીયાળી ભૂમિ ભલી હરિયાળા વળી વન, હરીયાળુ સંજોગમાં
 ....હારે વિરહે ઉઠે અગતરે સજની મદન પીડા કયાં કહીયે
 બાળા રહીયે મનમાં મુંઝાઈરે સજની-મદન

નહીઓ ખર ખર નાસતી, સાગર સ્વામી પાસ

મોર મયુરીને મળે, ચટપટ લાગેરે આવે સમે લોગી ભટવાને
 માતાજી મહેર જો કરે કુમારી કોડે કરગરે મચે.

મદન મહાવીર-થઈએ માતાજી અમે થરરર

થઈએ થરરર હાય અરરર-ગાંજે ગગન.

સાહેલી-સરદાર—

(૩)

ને જે હો અલી વેલી કળી મળી લોગી લુંટી કળી ન
 રસની રસીલી થતાં લુંટાલુંટ આ બહાલી વીસરી ન
 પ્રેમની પ્યાલીને સાહેલી અલીને નેને હોં નેને હોં નેને
 આ બહાલી વીસરી ન.

બહાલીના બંધેણ રસીલાં નેણ લલુતી નાખશે પહેન
 લલુતી ઘેન લુલાવે ચેન નેગણને શી તરફેણ
 રસીલા સનેડે, ગહાલો લલે કોડેબકે નહાને મોઢે મહુશું મચકોડે
 પ્રેમ બગીચે ભમતી ભમરી લેતી ગુલાબ કેતકી લહેર
 ઘડીક ગુલાબે ઘડીક કેવડે ચતુરાઈથી રસ લેચો મેર
 તોએ ગુલાબ એનો નવાબ
 હોય બા હોય આ હયો ત્યારે હોય નેને હોં અલી

સરદારબા

૪

શાણા ગજબ ભર્યું બાદુ આ શરીરમાં
 તાકી અજબ માર્યું તીરજો.....સાદબા
 બાળા કરીને પડી પાછી પ્રીત જુદામાં.....સાણા
 કકળાટ હોયલડી કરે શું ના ગમે તું આજરે
 સાકર સમા પ્રીય વેણ છે. તે શુદ્ધ સંગીત સાજરે
 અળકે છે અંખાએલ ને આ ચંદ્રરે આકાશમાં
 હુતો રમુંજુરે રસીલા રસીક નેણ પ્રકાશમાં

હાલા અજબ વસી મોહીની આ નેણમાં
 વાલમ વીણા તમારા વેણ જો.....સાદાખા
 રસીઆ આ રંગ બધા પ્રેમના પ્રસંગના.....શાણા.

શુર-

૫

તુહીં તુહીં તુહીં તુહીં રામ નામ એક તુહીં તુહીં હે રામ
 મફત મલીદા ગોરી ગોરી ગોરી મફતમા લોક ગુલામ
 હાથ માળાને મૃગછાલા ટીલા ટપકાં હા હા હા....તુહીં
 જીખીયો દુઃખીઓ કોઈ નમેતો સીતારામ ચલ સીતારામ
 હઠ સીતારામ.

અમીર તબંગર આવી વમે તો સીતારામ જય સીતારામ
 અજી સીતારામ

માણુક નારી નમન કરે તો નારાયણ ચલ નારાયણ હું નારાયણ
 કાળી કોઈ કદરૂપી નમે તો નારાયણ ચલ નારાયણ ધુત નારાયણ
 હરધડી હરહર ખીસ્સા બરબર વારે ગુરુ ગુરુજી આહાહા તુહીં

૬

જનમી જગમાં જેણે નવ કીધુ પ્રેમ મદીરા પાન
 ગોરી ગબડ મુંઢર દીલબરના ગાને નહીં ગુલતાન
 જનમ્યો તથાપિ નવ જનમ્યો સમજી દ્યો તે હેવાન
 બહાદુર બંકા કરતા કંકા જે મોજી મસ્તાન.

ભર ભર પીયાલા પી લીધો ઉડાવો રાગરંગ
 દીલભરની સાથ બાથ બીડી ખેલો રંગ જંગ
 ગુલતાન ગાન તાનમાં ભરપુર ભાગ્યવંત
 અજબ રંગ અજબ રંગ રંગ રંગ રંગ...વાહ

તારા—

૭

ભલે આંખે હજુર મોરે આંગનમે
 ખેલો મોરે રંગીલે ચહ શુલશનમે—ભલે૦
 સેજ બીછાઈ ફુલોડી મોહન ગજરા પેનાઉ
 મુજરા ક્યો સાજન
 આવો ખેડાઉ નેનમે—ભલે૦

તારા—

૮

હાંરે મોરી લાગી સજનસેં લગનવા—હાંરે૦
 દીયો દીલદાર તોએ સારા જોખનવા
 વાહ વાહજી વાહ વાહજી વાહ વાહજી વાહ—હાંરે૦
 સમાલો નેનન અયે મોરે સાજન
 લાચાર મેં લાચાર મેં લાચાર હું યાર
 દીલદાર મેં દીલદાર મેં દીલદાર હું યાર....હાંરે૦

વારાંગનાઓ—

૯

ખંસીવાલા આંજોરે મારે દેશ
 ચારી સાંભરી મુરત ખ્યારો ખેસ.....ખંસી

આવન આવન કહે ગયો છું કર ગયો કોલ અનેક
 ગીણતા ગીણતા ઘસ મઈ મોરી આંગરીયારી રેખ
 સાવરીયા રસીલા સલુણ પીયાપે છયામે કફં મેં
 નીસાર....તોરી

હમતો બેગી પ્રેમઢેરે પ્રેમ હમારો દેશ
 મુખ નહીં પાછું પીયુકી, તખલીનો આ લેસ-ચારી બંસા

સરદારબા—

૧૦

પ્રેમનો પ્યાલો પીએ શુદ્ધશાન તેને રહે નહીં.
 અજબ નીસા નસે નસે અરે હાયરે ? બ્યાપી રહી-પ્રેમનો
 પ્યાલો પીને મદમસ્તને અલમસ્ત કાયા આ બની
 ડફં નહીં દુનીઆ થકી રસીઆનો ટોપ ધરી રહી-પ્રેમનો
 ધુણી લગાવી ઠામની ને નાથ નીરંજન નામ સહી
 પ્યાલો પીને અલખ જગાવું રસિક રસીલા તુહીં તુહીં-પ્રેમનો

સરદાર-વૈરીસાંહ—

૧૧

અરે કોણ (ર) અરે કોણ તું છું ને ક્યાંથી આવ્યો
 આ વખતે હ્યા ચોર.....
 નથી ચોર (ર) નથી ચોર તથાપી ચોર પકડવા ત્યાગો
 શોર બકોર.....

નામ પ્રકાશો કૃપા કરીને શબ્દથી કાંઈ કાંઈ થાય
 શ્રુતાબનુ' ને નામ ગમે તો સુગંધીથી પરખાય

(હે' કોણ મારા બહાલા વૈરીસીંહ)

માફ માગું છું હે મનમોહન બુલમાં બોલી કાંક
 મદન રાજ્યમાં પ્રેમ કેદીની સઘળી તકસીર માફ
 સુંદરી (૨) સુંદરી બોયું મેં મદન ખતરે સુંદર ચિત રતન
 દીલદાર બુઓ મેં બળવી રાખ્યું બહુ બહુ કરી જતન
 જો મન સાથે આ મન પણ હે રમણ કહે અરપણ....

....

—

....

વાહ શાખાથ

મધી—

૧૨

કોને કહીએ કળેડાની કહાણીરે
 જેમ બળદ પીલાએ ઘાણીરે....કોને
 લોક વગોવે ને આંસુ સંતાયે
 વળી પીયુડા છે પામર પ્રાણીરે....કોને
 હું જોબન રસ જુલતી પણ જોડીની ખોડ
 પીયુડા રમે લખોટીએ કરતો દોડાદોડ
 જગદીશ હવે ગલરાણીરે
 સ્થાય કરજો શ્રી સારંગપાણી....

નાયનારીઓ—

૧૩

બોલો જય જય (૩) બલિહારી શ્રી બંસીધરની—બોલો
 હીલાથી લાલા ગીરધારી લક્ષ્મજનો ઉદ્ધારે
 અરણ્યો રાધા રમણુ તમારે તારણુ તરણુ હુમારે....બોલો
 રાખે કાયમ સદા નરવર ગીરધર શ્રી નટવર
 પ્રભાના પાલક છો દુઃખ ટાલક
 નર લાયક સુખદાયક જગનાયક
 નીતિ ન્યાયે રીતી રાહો પાલે જગધર શ્રી નટવર

પ્રથમ અંક સમાપ્ત.

અંક ૨ જો.

સરદાર-રૂપાદે-દાસીઓ

૧૪

વેળા ફરતી છાંયડી સુખ દુઃખ આવે જાય
 લીલા શ્રી જગદીસનીરે સુરખ ગોથા ખાય-એતો ખેંચી મુ.
 વસ્તો સમયને વીચારીરે હાં-કર્મ તણી
 .... એની બલીહારી
 કુંજે ખીલી કુસુમ કળી જે સાંજ પડે કરમાય
 ચો ઘડી ચળકી ચંદ્ર ગગનમાં ઝાંખો જટ થઈ જાય—
 .... એતો ખેંચી

સરદાર—

૧૫

પ્રીતીનો ખ્યાલો ખોટી પછી જે વટલાવે
 બહેતર તે હરામી જગમ ને મ્હોં બતલાવે
 એકવાર કહ્યા દીલબાર પછી તે સદાના
 શાકરના હીરા ગળ્યા ગળ્યા ન થવાના—પ્રીતિ
 પટોળીએ ભાત પડી પડી તે તો પડી પડી
 સાચી પ્રીત સમજવી તેવી એક ચુંદડી
 ફાટતા બે હાલ થતાં ભાત દીસે ખડી ખડી
 પતિવૃત્ત પટોળીએ પ્રીત ભાત તેવી પડી
 કમજાત પતિવૃત્ત રત્ન અરેરે ગુમાવે—બહેં

રજપુતાણીઓ—

૧૬

સત્યનો સહાયકાર શ્રી હરી થનાર
 સત્યે પ્રાણુ આપનાર છે અમર થનાર
 ચાલો કરો યા હોમ બહેનો ઝટ યા હોમ
 સત્યનો સહાય જય જય જય
 રાજ્ય ભક્તિ તાત્નાર વિશ્વનો સરદાર
 ભક્તિ પૂજ્ય વેચનાર છે પ્રજુનો ચાર ચાલો—સત્ય.

સરદાર-કુંવરો—

૧૭

હાય આળ્યો દકળુ કાળ ક્યાંથી હાઈ ભાઈ (૨)
 રાજના થયા રંક રંજાઈ હાય ભાઈ (૨)
 કેવી કર્મ ગતી છે વિચિત્ર કીધા કેવી પચીત્ર માવીત્ર હાં
 સુખપાલમાં ફરતા હતા મુતા હતાં સુખ સેજમાં
 કેવી નસીબે હા કર્યા ભુંડા બીજારી વેશમાં—હાં.

રહેમતખાં—સરદાર

૧૮

આવો મહારી મંગીલી દીલદાર
 વાહ મારા રતીલા સરદાર
 મહેબુબ તું છે મારી મહોરદાર

આશ પુરે મહારી શ્ર કીરતાર જગ સરદાર
ખ્યારી જાન (૩)

પામ્યો પામ્યો પદમણી મજનું લયલી મસ્તાની
સફળ આ જીંદગાની આવોને
અધીરા થાઓ છો શાને માન નહિ એમાં માન
ઉતાવળે આંખા પાકે જેસોને—આવો.

વૈરીસીંહ—

૧૯

અરે મળશે ક્યારે મળશે. લોગી લમરીને
મળવાને તલશે—લોગી.

લમરી લટકે જીવ આ લટકે ભાગ્ય શું મારું
આ ફળશે—હો ભાગ્ય—લોગી.

કંચન વરણી એ મન હરણી સાકર દુધ માંહી
ભળશે—હો સાકર—લોગી.

રતી રસવેલી વાવેલી પડેલી જોખન રતુએ શું
ફળશે—હો જોખન—લોગી.

વૈરીસીંહ—

૨૦

હાય હાયરે સરદાર વીણુ સુન્યકાર સૌ હા થઇ ગયું.
એ જ્ઞાન જાતે થઈ ગયા પણ જ્ઞાન ખ્યારીનું રહ્યું
મંઝલ અને જંગલ બધું દુશ્મન અરેરે થઇ ગયું

આ જીવ બહાલી વશ થતાં બસ બસ બધું આવી રહ્યું
લાગ્યો કલેજે પ્રેમ ઘા રીખાવતો તે રહી રહી
ખારીથી ખ્યાર બાંધતાં પુરી સજા થઇ

ચતુરા ચીત્ત મ્હાડું બે ફર્યું છે
ફીકર નહીં ઠીક અમારો એ પ્રભુ છે—ચતુરા.
વગર વાંકે વગર સમજે કફાં છું
અમારે શું કહે સૌ બે વફા તું—ચતુરા.

સરદાર

૨૧

એક ફકત તારો છે આધારરે કીરતાર મારે.
ભળું સદા સચ્ચિદાનંદ મ્હાય કે તારે કે મારે—એક.
મરવું છે નકી માનવી ફેગટ પડો છો પાપમાં
સમજી થઇ સીદ ઉતરો સંસારના સંતાપમાં
બાંધે હવામાં બાપડા પાપી બરફના માળીઆ
ઠાળનો ઉકળાટ થાતાં હાય બહેતા ચાલીઆ
મ્હારે તો શ્રી પ્રભુનું નામ છે સદાય યાચુ.
પ્રભુ પ્રભુ તું ખરો ને અન્ય સર્વ છે કાચું—એ.

૨૨

ખેલા ઉચારો દીલદાર નામ એક વાર શાશ્વત સરદાર
(એમકે ખેલાં બહાલીનું નામ બોલવું કે ઉંહું એ તો બોલાય)

(હા એકાંતમાં બોલાય)

(હં) રસીલી રંગીલી સરદાર સરદાર જપુ' સરદાર

(કેમ બોલ્યોકની બરાબર) (હાંહાં બરાબર વે મનાવો)

માનો માનો મનહર માનુની

ચાલો ચાલો ચિતહર ચાલોની

પ્રેમનો પોકાર સાંભળે સહુથી થું

પ્રેમ વેદ લેદ બાણનાર મુની છું

(હયો તારે તાળી સમજશે નહીં કે આ ખાલી તાળી

એતો પ્રેમનો કોલ) (હયો ત્યારે અમારો એ કોલ.

ભણ્યો ભણ્યો અહા પુરો પ્રેમ પાઠ

(ભણ્યા) (ભણ્યો) (પુરો) (પુરેપુરો)

શાખાશ સિદ્ધજી ભણ્યાવ્યો પ્રેમ ગ્રંથ અરે બાહુ વારે ના

ચાલો ચતુર આમ ચાલો પ્રેમ પંથ હાં ચાલોરે ચાર.

બીજો અંક સમાપ્ત.

અંક ૩ નો.

સરદાર—

૨૩

દશા કરે તે કોઈ ન કરશે, મુરખ કરે અભિમાન
 પ્રાણી ખીચાડું તુચ્છ મગતડું કાળ કથા અણુબાણ
 હું પદમાં મરડાઈ મરે પણ ધાર્યું કરે ભગવાન—દશાં
 નીરધનીઆ પળમાં ધનવંતા ધની થયા લાચાર
 સદા સુખી કે સદા દુઃખી નહીં કોઈ જગમાં રહેનાર
 કુંપળ હસ્તી પાન ખરંતા તે પણ છે ખરનાર
 સત્ય ટેક ખાતર જે રહેશે આફત અપરંપાર
 નામ અમર રાખે તે જુગ જુગ જનમ્યું તેજ જનાર
 નાહક આકીન છોડે નીચજન સત સાહયક કિસ્તાર

:: શુર—ગોપાળ—

૨૪

હાય હાય સત્યાનાશ જને હયા
 મૂરખા મુજને દીધો કામ
 શાહી લાવો કોઈ ધી લાવો કોઈ
 હાય હાય કાઠી નાખ્યું કામ
 ગુરૂ ગુરૂ હાં હયા હાં—ચુપ ચુપ ચુપ
 ઝટ પેટી લઈ જાઓ ગુરૂ
 લાબ્ય લાબ્ય ચાલ્યો ને હું આમ
 રૂએ ચોરની મા કોઠીમાં ને ને લાઈ તે આનું નામ

વૈરીસિંહ—

૨૫

પ્રીતીના પંથનો અંથ ગુંથેલો કોણ લેદુ બલુનાર
 જ્યાં જ્યાં જોઈએ ત્યાં આજ સમામાં સ્વાર્થની મારામાર
 મુલાખ ગોટા ચુંટવા ચાહ્યો માળી કોઈ ગમાર
 કાંટાનો ગાંઠડો ખાંધીને લાગ્યો ખુડયલ તે બે-સુમાર
 પ્રીતીના પુષ્પની મીઠી માલ ખુવે એમ ઘણાક ગમાર
 એક વખત બની વિશ્વાસઘાતી પોતે બને હુશિયાર
 ખાય ખવાડે હેતથી કે તન ધનને પ્રાણ
 સાચોજ મીત્રજ આ સમે લાખો એક મુબાલ
 સંસાર વગડે સન્મિત્ર ભોમીયો સોંપજો શ્રી કીરતાર

સરહાર—

૨૬

જાગી ભોગી જીવડા જગવતનું જાજન કરી લે
 જુંઠા જમો છો જુલીને શીઠ જમણામાં—જાગી
 ધન જાય જોખન જાય જીવતર જાય જાય જાય
 મુખ સાંસામાં જુલે આશામાં ફસે ક્રાંસામાં
 માફ માફ કરે તેમાં તાફ નથી તલભાર—જુંઠા

તારા—

૨૭

નહીં આવું કાનરે (૨) મારે ઘેર શામળીઓ મેમાન છે
 સોના રૂપાનું માફ બેડલુરે બહાલા પાણી ભરવાનું માફ કામ છે
 રંગ રસ ખ્યાલો બહાલા પીતારે જાળે દોસ્તીની બહાલા આ દુકાન છે

સરદાર—

૨૮

જાણું છું એક ગાણું ભગવતનું ભજન
 ઉડી જશે હંસોરે કાલે—એક—ગાણું
 પામર પ્રાણી સુદ્ધ પુદ્ધ આણી
 ભાવે ભજે ભગવાન—ઉડી—જાણું

તારા—બધા—સર—

૨૯

જો મધુરી માલતી જરી વાતમાં વઢી લાલથી લડી,
 અરે વાહ વાહ વાહ.

નકટાને શું કહીએ દુર રહીએ—અહા હા હા.
 અરે ઘેલીરે ઘેલી ભ્રમણામાં તું બુદ્ધેલી મેલી મનની
 ભનેલી જા-જા-જા—

બળ્યું આ શું કીયાં નાસુ ગજે કાંસું—હાં હાં અવગેલી
 કાયા કંચનની વેલી

અરે ભગવત તું છું અબળાનો બેલી
 જુઓ સલુણી સુજાત મુકો મરવાની વાત
 હયો હયો માનો માનો માનો—જા જા જા

વૈરીસિંહ—

૩૦

હો ચાલો ધીરે ધીરે ધીરે ચાલો સુંદરીરે
 નાજુક કાયા કામની ઓ ગોરી મુખ કમળ કરમાય—ચાલો

મોર ગુલાબી મુખડુ હો જાણે પરસેવાને કાંટે થેયું
આસ મુગંધી ચાલતો, હો જાણે રસીઓ રંગ વધાવે—આલો.

સરદાર—વૈરીસિંહ— ૩૧

પ્રીતીનું પાન કરશું સલુણા પતિ સાથે

હજારો વાતે રહેશું સલુણીની સંગાથે

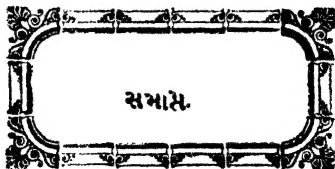
રસિક રસિલી પાઉં હાથે—પ્રીતી.

બહાલાની વાણી સુણી દીવાની આ જીંદગાની સોંપુ સદાની

વચન મોહન ધરું માથે—પ્રીતી.

ચીન દીવાળી હું બાગ્યશાળી રે લટકાળી રામા રસાળી

જડીયું રતન જતાં વાટે—પ્રીતી.

શ્રી દેશી નાટક
સમાજ

જાહેર ખખર.

કે. ભાંગવાડી, પ્રીન્સેર
ધાએટરનાં, મુંબઈ

નીચે લખેલાં પુસ્તકો શ્રી દેશી નાટક સમાજનો મુકામ જ્યાં હોય
ત્યાંથી અથવા અમદાવાદ તાગપદમાં પ્રસિદ્ધ કરી પાસેથી મળશે. નારે
જેઓ સાહેબને જોઈતાં હોય તેઓએ શેઠડી કામતરી મંગળી બેલાં,
વેલ્યુપેબલ તથા નોટપેડ કાગળ રાખવામાં આવશે નહિ. નીચેનાં દરે
પુસ્તકો જે આનાની કીમતે મળશે.

૧ સતી સંયુક્તા	૧૬ શ્રી ભદ્રાકુ	૩૭ સતીત પ્રિયા
૨ સંગીત લીલાવતી	૨૦ સતી દ્રોપદી	૩૮ હાસાકુમારી
૩ પવિત્ર લીલામતી	૨૧ કમ્પીરસખ	૩૯ મુતંગ કાવલી
૪ સતી પર્વતી	૨૨ શ્રી સનાસી	૪૦ અનુચ પ્રાંદ
૫ અશ્રુમતી	૨૩ ભદ્રામ દુલીઆ	૪૧ કર્મરંગ
૬ રામ વિયોબ	૨૪ મહન મંજરી	૪૨ નરગીહ મેહતા
૭ મુનીસીયાલ છ.	૨૫ સતી પ્રક્ષિતી	૪૩ સમાગણા
૮ ભોજકુમાર	૨૬ અચ્છામિંદ	૪૪ હુણુ સુદાના
૯ સરદારઆ	૨૭ મનપદ ગીતા	૪૫ મહાનિ ગણીદાસ
૧૦ હાદોડી	૨૮ કુટીન નાયકા	૪૬ રાજરતન
૧૧ વીણાવેલી	૨૯ સતી દમયંતી	૪૭ પ્રહલાદ વિજય
૧૨ વિજયા વિજય	૩૦ સતી સુવોચતા	૪૮ કૌરવ પાંડવ ભા. ૧
૧૩ મહન મંજરી	૩૧ કેશર કીયોર	૪૯ ભળાંબર સતી વંદા
૧૪ હદયભાણુ	૩૨ સુમદ્રા હરણ	૫૦ કૌરવ પાંડવ ભા. ૨
૧૫ મોહિની અંદ્ર	૩૩ હર્વશી	૫૧ સૌંદર્ય વિજય
૧૬ વિજય કમળા	૩૪ રાઠોડ કન્યા	૫૨ દેવી દેવહુતી
૧૭ ગીતા મુંદરી	૩૫ પવિત્ર લક્ષ્મી	૫૩ મહારાજા અશોક
૧૮ સતી શીતા	૩૬ કુમુદલતા	૫૪ રૂમિલાણી હરણ

